

Jože Pirjevec: O fojbah bi morali spregovoriti v Bruslju

Italijani stopnjujejo pritisk proti Slovincem in Hrvatom – Povojni poboji so bili nekakšno maščevanje in kaznovanje tistih, ki so pred tem izvajali zločine nad prebivalstvom na Primorskem in v Sloveniji

Koper – Italija stopnjuje očitke, da so menda Slovenci in Hrvati pripadniki dveh genocidnih narodov. Včeraj je deželni svet Furlanije - Julijske krajine obravnaval pobudo rimskemu parlamentu, da ustanovi posebno italijansko komisijo za preiskavo tega problema. Očitno je to tudi odgovor na pred kratkim objavljeno knjigo z naslovom Foibe, Una storia d'Italia avtorjev dr. Jožeta Pirjevca, dr. Gorazda Bajca, dr. Darka Dukovskega, dr. Nevenke Troha in dr. Guida Franzinettija. Profesor Pirjevec, predstojnik oddelka za zgodovino na Fakulteti za humanistične študije v Kopru, je včeraj za Delo dejal, da bi se morala odzvati tudi Slovenija in problem predstaviti v Bruslju. Tam bi morali ustanoviti komisijo, v kateri bi bili predstavniki Italijanov, Slovencev, Hrvatov in Nemcev ter še katerega drugega naroda. Ta problem je namreč postal vir za podžiganje etničnega sovraštva.

»S sistematičnim širjenjem neresnic o domnevni genocidnosti Slovencev se očitno podžiga italijansko sovraštvo proti Slovincem in Hrvatom. Česa podobnega ne poznam nikjer drugje v Evropi,« je dejal prof. dr. Jože Pirjevec. Na pobudo o ustanovitvi zgolj italijanske parlamentarne komisije se je že odzval. Meni, da bi v takšni komisiji morali biti vsaj še Nemci in Slovenci, saj je bilo v dveh najbolj zloglasnih jamah nad Trstom v resnici največ nemških vojakov.

Dvojna govorica

»Moja knjiga je v Italiji naletela na velik odziv. Gre za dvojno govorico. Na eni strani jaz osebno in drugi soavtorji govorimo kot zgodovinarji in znanstveniki, naši nasprotniki v Italiji pa uporabljajo politični jezik in vnašajo mite, ki jih ni mogoče utemeljiti z nikakršnimi dokazi. Na to gonjo se ni odzvala niti italijanska levica in molči. Z resnico italijanske desnice se je sprijaznila tudi italijanska levica! Tako je njihova 'resnica' o fojbah postala 'Sveto pismo', o katerem ne smemo dvomiti. Ker pa smo si to drznili v knjigi o fojbah v italijanščini, je ogenj v strehi.«

Italijani trdijo, da je, denimo, v bazoviškem breznu, Šohtu, pobitih 2500 nedolžnih Italijanov in prav toliko tudi v Bršljanovki, jami pri Opčinah. »V knjigi navajam zgodovinske vire, ki na podlagi raziskav in procesov italijanskega policijskega inšpektorja Di Giorgija, dokazujejo, da je bilo v Šohtu približno 150 trupel nemških vojakov in enega civilista ter še približno sto trupel nemških vojakov v Bršljanovki. Trupla nemških vojakov so izvlekli in jih dostojno pokopali. Di Girogi je organiziral speleološko skupino. Ta zelo nacionalistično usmerjena skupina je od leta 1946 do 1948 zelo natančno in sistematično raziskala okoli 200 jam na tržaškem in goriškem Krasu. Na tej podlagi je bilo več sodnih procesov. Nekaj ljudi je bilo obsojenih, en celo na dosmrtno ječo. Zadeva je bila nekako razčiščena. Zapisnike italijanskih speleoloških raziskav hranijo pri postojnskem speleološkem društvu, imam tudi kopijo teh raziskav. Pozneje so v bazoviško jamo več kot deset let metali odpadke iz tržaške občine. Vanje so metali staro orožje in druge odpadke tudi zavezniški vojaki. Leta 1959 so začeli jame urejati in širiti mit o velikem poboju. Pozneje so jame prekrili, zazidali, postavili

spomenik. Pred kratkim je tržaška občina namenila še milijon evrov za ureditev tega prostora,« je razložil Jože Pirjevec.

Strogo upoštevanje zgodovinskih virov

Na območju hrvaške Istre je bilo septembra 1943, ko se je lokalno prebivalstvo maščevalo fašistom in zatiralcem, pobitih približno 500 ljudi. Na Tržaškem in Goriškem so oblasti ob koncu vojne spravile s poti predvsem tiste, ki so med vojno sodelovali s fašisti in nemško vojsko. Pobili so jih nekaj sto, nekaj so jih odpeljali v vojaška taborišča in ljubljanske zapore Ozne. Tam so z njimi ravnali tako slabo, da so tudi umirali. Povedal je, da so slovenski zgodovinarji pri ugotavljanju zgodovinskih dejstev uporabljali italijanske in slovenske vire ter vire zavezniške vojske. »Manjkajo dokumenti četrte armade JLA, ki je osvobodila Trst. Ti dokumenti so v beograjskih arhivih. Poskušal sem jih dobiti, vendar niso dostopni, saj v Beogradu trdijo, da ta del arhiva še ni urejen. Na njihovi podlagi bi lahko ugotovili, kako so potekali ti procesi. Mislim, da so imeli celo sezname ljudi, ki so jih potem ustrelili. V naši knjigi smo se opirali na zgodovinske vire. Nihče ne more nasprotovati, da smo kar koli poneverili ali prikrili. Maja bo knjiga izšla še v slovenščini, izdala jo bo Nova revija. V nasprotju z italijansko izdajo bodo objavljeni tudi dokumenti,« je dejal Jože Pirjevec. Opozoril je, da v Italiji narodu čedalje bolj sistematično vcepljajo, da smo Slovenci barbari in genociden narod, ki je nad Italijani naredil etnično čistko. Pirjevec ne zanika poveljnih pobojev, vendar odločno dokazuje, da niso bili storjeni na podlagi nacionalne pripadnosti. Bili so nekakšno maščevanje in kaznovanje tistih, ki so pred tem izvajali zločine nad prebivalstvom na Primorskem in v Sloveniji.